

Kwartaalmonitor Bouw

Tweede kwartaal 2016

Omzet bouw blijft groeien, bouwondernemers zeer positief

- Totale bouwsector: Omzet en toegevoegde waarde verder gestegen, verwachtingen positief
- Bouw van woningen en bedrijfsgebouwen: Omzet blijft groeien, vergunningverlening woningbouw daalt
- Grond-, weg- en waterbouw: Omzet daalt licht

De positieve ontwikkelingen in de bouw hielden ook in het tweede kwartaal van 2016 aan. De omzet groeide voor de zevende keer op rij en met een toegevoegde waarde die 6,4 procent hoger lag dan vorig jaar, was de bouw de sterkst groeiende bedrijfstak van de economie. Het vertrouwen van bouwondernemers blijft zeer positief. Niet alleen groeide het optimisme over het economisch klimaat, ook als het gaat om banen zijn de verwachtingen verbeterd. Daarnaast daalde het aantal faillissementen en werden er meer nieuwbouwwoningen opgeleverd.

Op enkele fronten ging het minder goed. Het aantal afgegeven bouwvergunningen voor nieuwbouwwoningen daalde voor het derde achtereenvolgende kwartaal ten opzichte van een jaar eerder. Daarnaast nam de omzet in de grond-, weg- en waterbouw licht af.

Kerncijfers bouwsector en Nederlandse economie

	2015			2016	
	II	III	IV	I	II
Omzet bouwsector 1)	9,6	6,7	1,5	6,2	3,4
Toegevoegde waarde 1)	12,7	9,5	2,6	7,7	6,4
Nieuwe woningen x1 000	11,3	10,6	15,0	10,2	12,0
Aantal faillissementen	203	154	201	154	139
Aantal banen x1 000	510	509	508	507	507
Bbp totaal 1)	1,9	2,0	1,4	1,5	2,3
Verkochte woningen x1 000	40,7	50,6	52,4	42,9	50,3

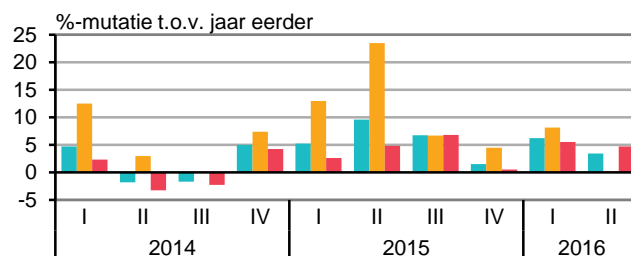
Bron: CBS 1) %-mutatie t.o.v. een jaar eerder

Totale bouwsector

Bouwomzet groeit

Met een omzetstijging van 3,4 procent is de groei van de bouw lager dan in het tweede kwartaal van 2015. Toen was de stijging met bijna 10 procent fors, mede door het aflopen van een gunstig, laag btw-tarief. Kleine bedrijven, met minder dan 10 werknemers, slaagden er daardoor maar net in om het omzetniveau van een jaar eerder te handhaven. Middelgrote bedrijven, met 10 tot 100 werkzame personen, zagen hun omzet gemiddeld met 4,4 procent stijgen. Vooral middelgrote bedrijven in de grond-, weg- en waterbouw (GWW) behaalden met 8,9 procent een hoge groei. Bij grote bedrijven bedroeg de omzetstijging 5 procent. De beste resultaten behaalden de overige gespecialiseerde bouwbedrijven met een groei van 13 procent. Grote GWW-bedrijven deden het gemiddeld slechter met een omzetzijging van 6,3 procent.

Omzet bouw

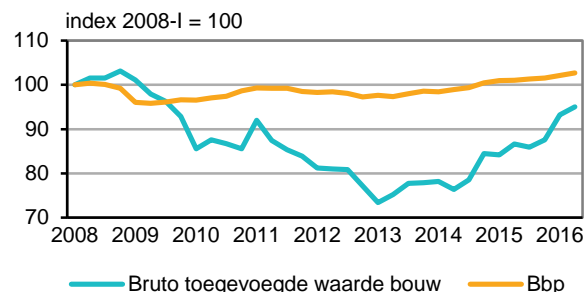
Bron: CBS

Statline: [Omzetontwikkeling bouwnijverheid](#)

Toegevoegde waarde bouw blijft groeien

De toegevoegde waarde lag eind juni 6,4 procent hoger dan in het tweede kwartaal van 2015. De bouw was hiermee de sterkst groeiende bedrijfstak van de Nederlandse economie. In het eerste kwartaal groeide de bouw ook al, toen met 7,7 procent. Sinds het dieptepunt in het eerste kwartaal van 2013 werd bereikt, is de toegevoegde waarde van de bouw in totaal met 29,6 procent toegenomen. Het niveau van voor de crisis is echter nog steeds niet bereikt. Het niveau van de totale economie ligt al sinds begin 2015 boven dat van voor de crisis.

Bruto toegevoegde waarde bouw en bbp

Bron: CBS

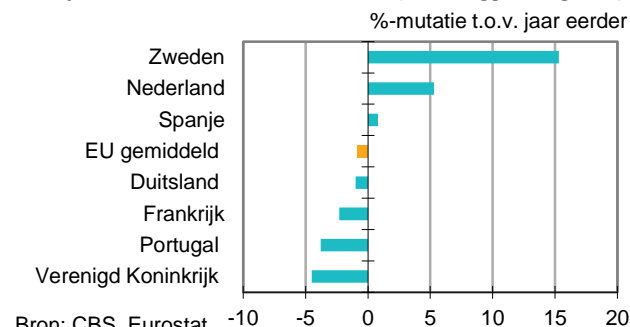
Statline: [Bbp, productie en bestedingen](#)

Groei bouwproductie opnieuw boven EU-gemiddelde

De Nederlandse bouwproductie steeg voor het zevende achtereenvolgende kwartaal. Gecorrigeerd voor werkdagen nam deze met 5,3 procent toe ten opzichte van vorig jaar. De groei lag hiermee opnieuw boven het Europees gemiddelde, die voor het eerst sinds het tweede kwartaal van 2013 licht daalde met 0,8 procent.

Ook in Zweden en Spanje steeg de bouwproductie. In Zweden stijgt de productie nu al 2,5 jaar; dit kwartaal met iets meer dan 15 procent. In Duitsland, Frankrijk, Portugal en het Verenigd Koninkrijk daalde de bouwproductie. In het Verenigd Koninkrijk bedroeg de daling 4,5 procent ten opzichte van het tweede kwartaal van vorig jaar. Portugal heeft de bouwproductie de afgelopen jaren zien inzakken en laat ook dit kwartaal niet of nauwelijks tekenen van herstel zien.

Bouwproductie tweede kwartaal 2016 (werkdaggecorrigeerd)

Bron: CBS, Eurostat

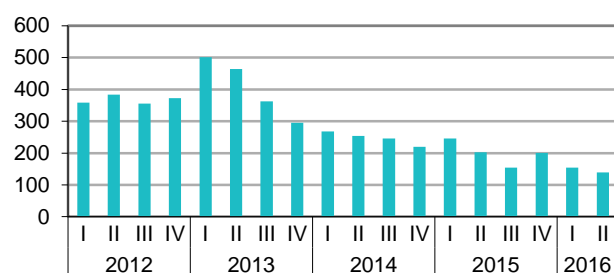
Eurostat: [Short term business statistics database](#)

Aantal faillissementen weer afgenomen

Het aantal faillissementen daalde opnieuw en was in het tweede kwartaal het laagste in jaren: 139 bouwbedrijven. Bijna de helft van de faillissementen betrof ondernemingen in de burgerlijke en utiliteitsbouw. Daar nam het aantal faillissementen toe van 42 in het eerste kwartaal naar 66 in het tweede.

De grootste afname vond plaats in de projectontwikkeling. In die branche daalde het aantal faillissementen van 27 naar 7. Ook in de gespecialiseerde bouw gingen minder bedrijven failliet.

Aantal faillissementen bouwnijverheid

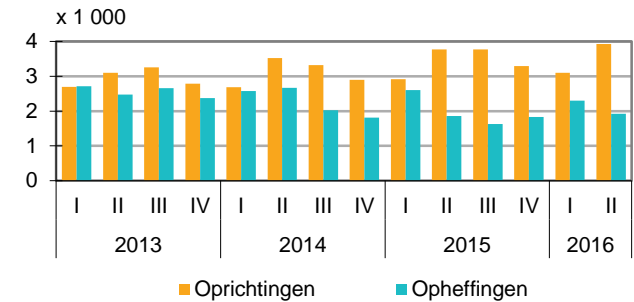
Bron: CBS

Statline: [Uitgesproken faillissementen](#)

Meer starters, maar ook meer stoppers

Er zijn 3 925 nieuwe bouwbedrijven gestart. Dat is een stijging van het aantal oprichtingen van iets meer dan 4 procent ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. Daarnaast stakten ongeveer 1 925 bouwbedrijven definitief hun werkzaamheden. Daarmee is ook het aantal opgeheven bedrijven in vergelijking met het tweede kwartaal van 2015 met bijna 4 procent gestegen. Net als in eerdere kwartalen zijn de meeste starters en stoppers te vinden in de algemene burgerlijke en utiliteitsbouw en bij afwerkingsbedrijven. In totaal telde de bouwnijverheid aan het eind van het tweede kwartaal 154 615 bedrijven. Op jaarbasis is het aantal bedrijven daarmee met een kleine 5 procent gestegen.

Aantal oprichtingen en opheffingen in de bouwnijverheid

Bron: CBS

[Statline: Bedrijven; oprichtingen](#)

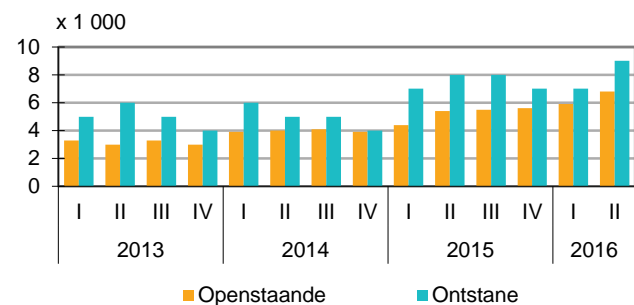
[Statline: Bedrijven; opheffingen](#)

Veel nieuwe vacatures in de bouw

Het totaal aantal banen in de bouw kwam uit op 507 duizend, net als in het eerste kwartaal. Er waren meer vacatures dan drie maanden geleden. Het aantal ontstane vacatures groeide van 7 duizend in het eerste naar 9 duizend in het tweede kwartaal. Er werden ongeveer 8 duizend vacatures vervuld. In het eerste kwartaal waren dat er 7 duizend.

Aan het eind van het tweede kwartaal stonden 6 800 vacatures open, 900 meer dan een kwartaal eerder. De vacature-indicator voor de bouw, die verschillende verwachtingen over werkgelegenheid van ondernemers combineert, is aan het begin van het derde kwartaal positief. Dit geeft aan dat het aantal vacatures in de bouw de komende maanden naar verwachting verder zal toenemen.

Aantal vacatures

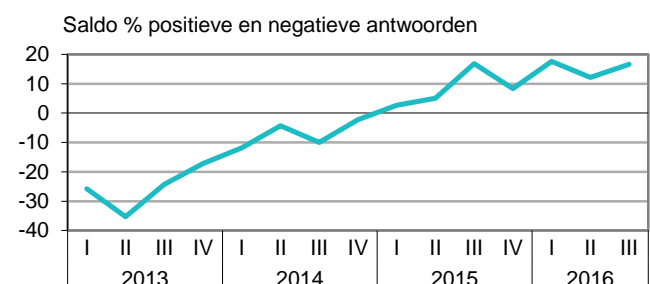
Bron: CBS

[Statline: Vacatures](#)

Ondernemersvertrouwen bouwsector gegroeid

Het sentiment in de bouwsector is sinds begin 2015 onafgebroken positief. Het ondernemersvertrouwen ligt met een stand van +16,6 ruim vier punten hoger dan een kwartaal eerder. Ondernemers zagen de bouwproductie stijgen en zijn positief gestemd over het aantal orders dat op de plank ligt.

Ondernemersvertrouwen bouw (seizoensgecorrigeerd)

Bron: CBS, EIB, KvK, MKB-Nederland, VNO-NCW

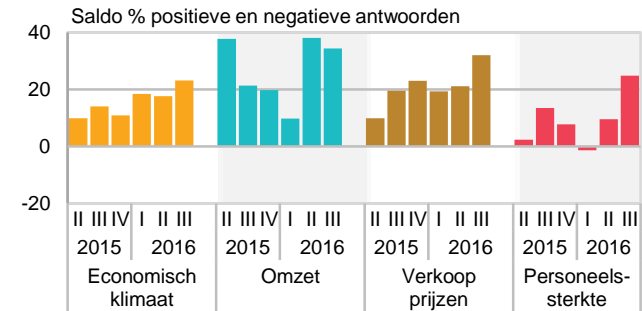
[Statline: Ondernemersvertrouwen](#)

Verwachtingen personeelssterkte zeer positief

De verwachtingen voor het economisch klimaat zijn nog positiever dan drie maanden geleden. Per saldo verwacht 23 procent van de bouwondernemers een verbetering. Net als eerder voor het tweede kwartaal, zijn de omzetverwachtingen voor het derde kwartaal zeer positief. De omzetverwachting is ook duidelijk positiever dan voor hetzelfde kwartaal een jaar eerder.

Een meerderheid van de ondernemers verwacht prijsstijgingen door te voeren. Meer bouwondernemers zien ook de vraag naar arbeidskrachten in de bouw toenemen. Per saldo voorzien velen van hen een toename van de personeelssterkte.

Verwachtingen voor het lopende kwartaal bouwsector

Bron: CBS, EIB, KvK, MKB-Nederland, VNO-NCW

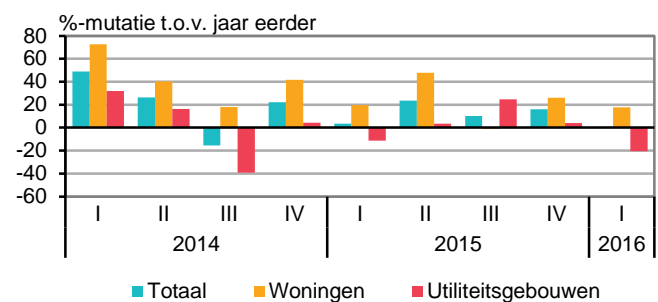
Statline: [Conjunctuurenquête Nederland](#)

Bouw van woningen en bedrijfsgebouwen

Opdrachten aan architecten nauwelijks gegroeid

Ontwerpopdrachten voor architecten zijn een belangrijke indicator voor toekomstige bouwactiviteiten. In het eerste kwartaal van 2016 zijn er nauwelijks meer opdrachten aan architecten verstrekt dan in dezelfde periode een jaar eerder. Vooral opdrachten voor de renovatie van utiliteitsgebouwen (zoals kantoren en ziekenhuizen) bleven achter. De totale waarde aan opdrachten voor utiliteitsgebouwen daalde mede daardoor met 20,5 procent. De totale waarde aan opdrachten voor woningen, zowel voor nieuwbouw als voor renovatie, nam wel toe met 17,6 procent. Ondanks die stijging ligt het niveau nog ruim onder dat van 2007. Door het wegvallen van financiering komen voor deze statistiek geen nieuwe gegevens meer beschikbaar vanaf 1 januari 2017. Meer informatie hierover kunt u [hier](#) lezen.

Bouwsom opdrachten architecten

Bron: CBS

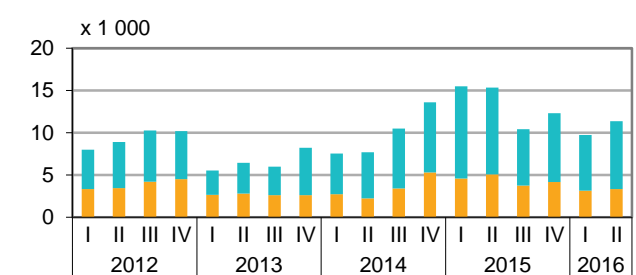
Statline: [Bouwsom nieuwe opdrachten architecten](#)

Forse daling vergunningverlening woningbouw

In het tweede kwartaal van 2016 is voor ruim 11 duizend te bouwen woningen een vergunning afgegeven. Dit aantal ligt beduidend lager dan de ruim 15 duizend van het tweede kwartaal van 2015. Wel ligt het aantal vergunde nieuwbouwwoningen nog altijd hoger dan in de periode 2012-2014.

Het aantal vergunningen voor nieuwbouwoopwoningen daalde ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar met bijna 22 procent tot 8 011. Het aantal vergunde huurwoningen daalde met bijna 34 procent tot 3 361. Dit is de derde keer op rij dat het aantal vergunde huurwoningen lager uitvalt dan een jaar eerder.

Nieuwbouwwoningen waarvoor een vergunning is verleend

Bron: CBS

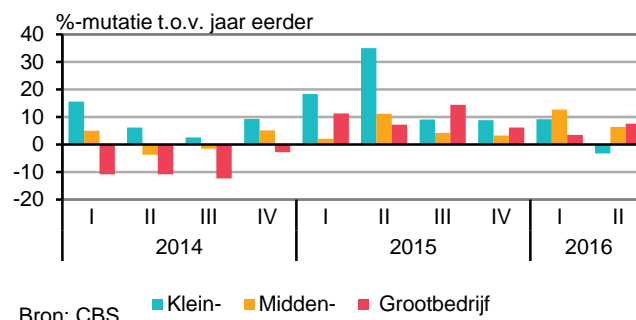
Statline: [Nieuwbouwwoningen; afgegeven vergunningen naar opdrachtgever](#)

Opnieuw groei voor burgerlijke en utiliteitsbouw

Bedrijven in de burgerlijke en utiliteitsbouw (B&U) hebben een omzetgroei behaald van 3,9 procent. Dat is een stuk lager dan in 2015, toen de omzet in het tweede kwartaal steeg met bijna 16 procent. Per 1 juli 2015 liep de gunstige btw-regeling af voor renovatie- en herstelwerkzaamheden. Tegen die datum steeg de omzet sterk.

Vooraf kleine bedrijven tot 10 werkzame personen hadden daardoor moeite om ook dit jaar de omzet te laten groeien ten opzichte van een jaar eerder. Hun omzet daalde in het tweede kwartaal met 3,3 procent. De middelgrote en grote bedrijven zagen hun omzet wel stijgen, gemiddeld met 6,9 procent.

Omzetontwikkeling burgerlijke en utiliteitsbouw

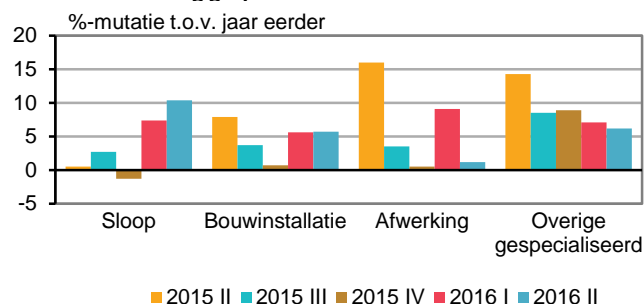

Bron: CBS
Statline: [Omzetontwikkeling bouwnijverheid](#)

Gespecialiseerde bouw groeit door

Gespecialiseerde bouwbedrijven hebben een omzetstijging van 5 procent behaald. Een jaar eerder was de groei in het tweede kwartaal twee keer zo hoog, waarschijnlijk deels doordat in die periode voor het laatst gebruik gemaakt kon worden van het verlaagde btw-tarief. Bij de meeste deelbranches lag de omzetgroei in het tweede kwartaal lager dan in dezelfde periode van 2015. De laagste groei met 1,2 procent deed zich voor bij de afwerkingsbedrijven. Alleen sloop- en grondwerkbedrijven behaalden met een omzetstijging van 10,4 procent een veel beter resultaat dan een jaar eerder.

Omzetontwikkeling gespecialiseerde bouw

Bron: CBS

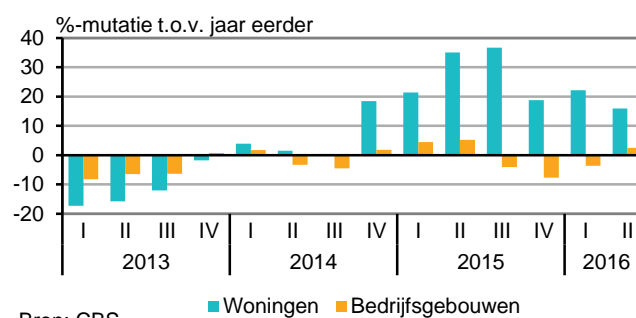
Statline: [Omzetontwikkeling bouwnijverheid](#)

Investeringen in woningen en gebouwen nemen toe

De investeringen in woningen zijn met 15,9 procent gestegen ten opzichte van het tweede kwartaal van 2015. Ook dit kwartaal zijn de investeringen in woningen belangrijk voor de groei van de totale investeringen in woningen en gebouwen. Deze namen toe met 8,4 procent. Wel is de groei van de investeringen in woningen minder sterk dan in het eerste kwartaal (22,1 procent).

Ook de investeringen in bedrijfsgebouwen namen dit kwartaal toe. Het volume steeg met 2,5 procent ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder. In het eerste kwartaal ging het nog om een afname (-3,6 procent).

Investeringen in woningen en bedrijfsgebouwen (volume)

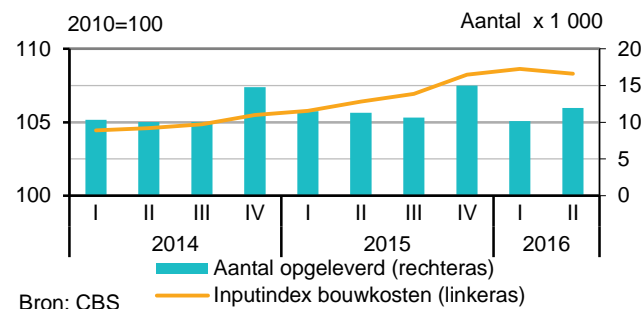
Bron: CBS

Statline: [Bbp, investeringen](#)

Meer nieuwbouwwoningen

In totaal zijn er in het tweede kwartaal 11 953 nieuwe woningen opgeleverd. Dit is ruim 6 procent meer dan in hetzelfde kwartaal vorig jaar. In het eerste kwartaal van 2016 daalde het aantal opleveringen nog ten opzichte van een jaar eerder. De inputkosten voor het bouwen van nieuwe woningen zijn in het tweede kwartaal met 1,8 procent toegenomen vergeleken met een jaar eerder. Het is de tiende keer op rij dat de kosten ten opzichte van een jaar eerder zijn gestegen. De toename is dit kwartaal veroorzaakt door een stijging in de kosten van loon (1,5 procent) en een kostenstijging van materiaal (2,0 procent).

Nieuwbouwwoningen

Statline: [Voorraad woningen](#)

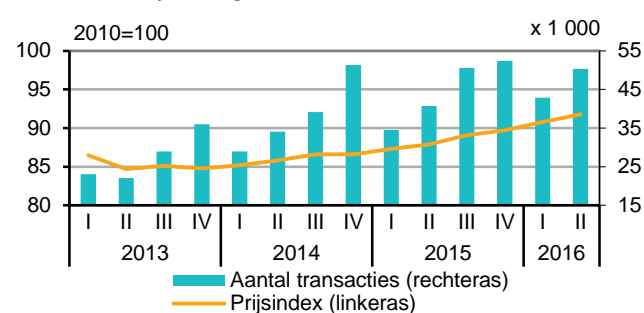
Statline: [Nieuwbouwwoningen; inputprijsindex 2010=100](#)

Huizenprijzen blijven stijgen

Er werden in het tweede kwartaal 50 315 bestaande huizen verkocht, bijna 24 procent meer dan in dezelfde periode in 2015. Het is het twaalfde kwartaal op rij dat het aantal transacties hoger uitvalt dan het jaar ervoor.

Ook de prijzen blijven stijgen: voor de negende maal op rij zijn die hoger dan een jaar eerder. Ten opzichte van het derde kwartaal van 2008, toen de huizenprijzen een piek bereikten, bedraagt de prijsdaling 14,0 procent. Vergeleken met het dal in het tweede kwartaal van 2013 liggen de prijzen 8,4 procent hoger.

Bestaande koopwoningen

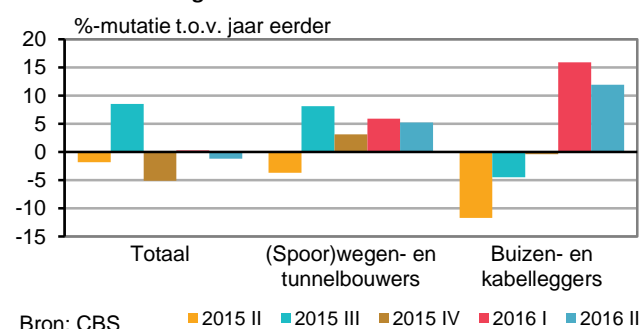
Statline: [Bestaande koopwoningen; index](#)

Grond-, weg- en waterbouw

Wisselend omzetbeeld

Bedrijven in de grond-, weg- en waterbouw (GWW) zagen hun omzet in het tweede kwartaal gemiddeld met 1,2 procent dalen. Dit is al het vierde jaar op rij dat de omzet in het tweede kwartaal is gedaald. (Spoor)wegen- en tunnelbouwers behaalden wel een goed resultaat. Hun omzet steeg gemiddeld met 5,2 procent. De kabel- en buizenleggers zagen hun omzet met een groei van 11,9 procent het meeste stijgen.

Omzetontwikkeling GWW

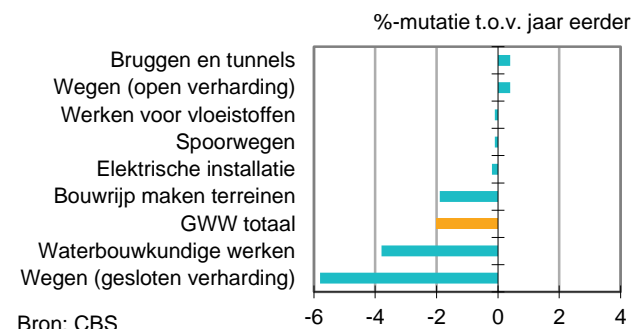
Statline: [Omzetontwikkeling bouwnijverheid](#)

Inputprijzen dalen

In het tweede kwartaal zijn de inputprijzen van de grond-, weg- en waterbouw (GWW) met 2,0 procent gedaald ten opzichte van een jaar eerder. Vergeleken met het voorgaande kwartaal zijn de kosten wel gestegen (met 0,7 procent).

Ten opzichte van vorig jaar zijn alleen de deelgebieden 'Bruggen en tunnels' (0,4 procent) en 'Wegen met open verharding' (0,4 procent) in prijs gestegen. Bij de overige deelgebieden was er sprake van een prijsdaling. 'Wegen met gesloten verharding' daalde daarbij met 5,8 procent het hardst ten opzichte van vorig jaar.

GWW, ontwikkeling inputprijsindex begin 2e kwartaal 2016

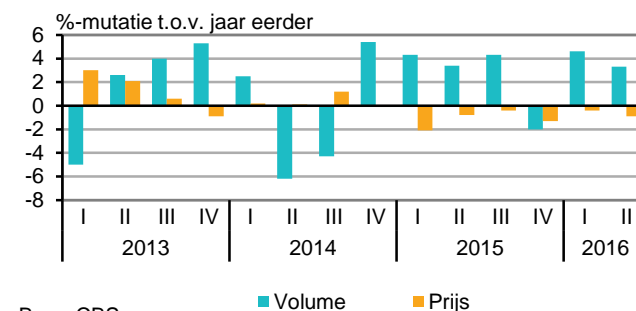
Statline: [GWW inputprijsindex](#)

Lichte toename investeringen in GWW

In het tweede kwartaal is het volume van de investeringen in grond-, weg- en waterbouw (GWW) met 3,3 procent toegenomen ten opzichte van een jaar eerder. De groei is daarmee lager dan in het eerste kwartaal. Toen namen de investeringen in GWW toe met 4,6 procent.

De stijging van de waarde van de investeringen was met 2,3 procent minder groot dan de toename in het volume, omdat de prijzen in het tweede kwartaal met 0,9 procent daalden.

Investeringen in GWW

Statline: [Bbp, investeringen](#)

Opmerkingen betreffende deze publicatie

- Deze publicatie is samengesteld op basis van cijfers zoals die op 24 augustus 2016 beschikbaar waren. Mogelijk zijn er op het moment van lezen actuelere cijfers beschikbaar, deze kunt u vinden via de links onder de grafieken.
- De cijfers zijn doorgaans niet gecorrigeerd voor seizoensinvloeden. Indien dit wel het geval is staat dit aangegeven in de tekst/grafiek.

Colofon

Tekst sector bedrijfsstatistieken Den Haag (EBD)

Datum 25 augustus 2016

Meer informatie

CBS Infoservice: [infoservice online](#)
Telefonisch (09.00-17.00): 088 5707070

Media:

CBS Persdienst: persdienst@cbs.nl
Telefonisch: 070 3374444